

νές και πράξεις, θά είναι απλά κομμάτια της ταρτουφικής προσωπογραφίας. Οι έχθροι του Μολιέρου δέν μπορούσαν ή δέν ήθελαν νά καταλάβουν πόσον αποκλειστικά, πόσον απόλυτα τόν απασχολούσαν ή ανάδειξη τών χαρακτήρων και πόσο φυσικό εΐτανε, άπορροφημένος από τήν όρμη τής δημιουργίας τούτων, νά παραμελεί κάποτε τή σχολαστική εφαρμογή τών περίφημων άριστοτελικών κανόνων.

Έπλήρωσεν, ώστόσο, τήν αδυναμία του αυτή — άς τήν πούμε έτσι — με τόν βαρήν χαρακτηρισμό πού μερικοί άσχηροι κριτικοί δώσανε στά έργα του, όνομάζοντάς τα φάρτες. Μήπως όμως κι ό Άριστοφάνης δέν έγραψε φάρτες; Μιά μεγάλη φάρσα, πλαισιωμένη από λυγμούς. Μακάριος ό Μολιέρου πού άνέσυρε από τούς λυγμούς τής ζωής τόν πλατύ, τόν μεγάλο γέλιο. Τό γέλιο πού έξανεμίζει τήν «πίκρια τής ζωής».

X. ΜΟΙΝΟΣ

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΔΟΥ

21

Schöneberg, 22. 11. 07.

Άγαπητέ Κάρολε!

Έλαβα τό γράμμα σου με όλα τά έσώκλειστα και σ'έχαριστώ πολύ. Στο μεταξύ ό κ. Tillge, βεβαιωθεις φαίνεται από τόν κ. Gaudfeld ότι είναι καλή ή μετάφρασις, μου έστειλε τά χρήματα και μου ζήτησε συγγνώμη διότι δέν μου τόν είπε από πριν πώς θά επιθεωρούσε και ό τελευταίος τή μετάφραση. Έπί τούτους δέν μ'ένδιαφέρει τό πράγμα, άς τήν επιθεωρήσουν άλλοι δέκα, έγώ έκαμα ό,τι μπορούσα και θά συμπληρώσω ό,τι λείπει στες διορθώσεις τών τυπογραφικών. Σ'έχαριστώ γιά τήν προσφορά σου νά με σολαβήσης μεταξύ έμου και τού κ. Gaudfeld, αλλά δέν βλέπω τόν λόγο γιατί νά μ'ην τού άπαντήσω ό ίδιος σέ ό,τι μου γράφει. Έτσι λήγει ή ύπόθεσις αυτή. Θέλω νά σου επιστρέψω τά γράμματα;

Δέν σου άπάντησα άμέσως διότι έκα τής άδιαθεσίας τού άδελφού μου και τής γυναικός του ή όποία έλευθερώθηκε πού δύο εβδομάδων ήμουν μπλεγμένος και είμαι ακόμα με κάποια δημοσιογραφική εργασία, εκτός αυτού εκύτταξα και μερικές σελίδες τού λεξικού σου γιά τό όποϊον συνηθηκάμε με τόν κ. Mohr νά βλέπω καλλίτερα τά χειρόγραφα. Τού έπηγα τά επιθεωρηθέντα σήμερα και μου είπε ότι θά σου τά στείλη νά τά ξαναδής και σέ. Καθ' ύλοδειξίν του

μεταχειρίσθηκα στη διόρθωσι κόκκινη μελάνη πούς εύκολία σου. Όσα σου έσβυσα, πρέπει νά λείψουν Όσα σου ύποσημείωσα με γραμμή κόκκινη θύλουν χωρίς άλλο διόρθωμα τό όποϊο δέν μπορώ νά κάμω μόνος μου διότι άμφιβάλλω στην ορθότητα τής αντίληψως τής έννοίας τών γερμανικών λέξεων ή φράσεων. Άάβε δέ υπ' όψιν σου ότι δέν έχω και καμιά ειδικότητα στέ πράγμα. Σου στέλλω μαζί τις παρατηρήσεις μου, τις όποιες εφρόντισα νά κάμω όσο μπορούσα συντομώτερες γιά νά μη σου άπασχολήσω τόν καιρό σου. Στο μεταξύ προχωρώ στην εργασία κατά τόν ίδιον τρόπο, άν όμως δέν σου άγέσει αυτός και θέλεις νά γίνη διαφορετικά, είδοποίησέ με γρήγορα γιά νά συμμορφωθώ με τήν έπιθυμία σου.

Ό καιρός είναι τόσο ήλιος ώστε αποκλείει κάθε σκέψη νά έλθω τώρα αυτό με τούς δικούς μου. Η μικρή μου δέν θά έχη καμιά εύχρηστική με τήν κακοκαιρία. Νά έλθω πάλι μόνος μου, θά βιάζωμε πότε νά γυρίσω με τήν ιδέα ότι αυτοί είναι μόνιους έδω.

Χαρά στους Ρωμάνους πού άπόκτησαν μετάφρασι τού Φάουστ. Οι Έλληνες άς άπελπισθούν άν περιμένουν τή χάρι αυτή από μένα. Η δική μου μετάφρασις ήταν καμωμένη μόνον γιά τό θέατρο από τό δραματολόγιο τού όποιου έσβύσθη πλέον χάρι στον Βλάχο. Τήν κυριαρχία αυτού και τών δημοφώνων του άς τή χρωσταίμε στο προοδευτικό πνεύμα τού βασιλιά μας. Έπειτα σεις οι ξένοι όταν βρίζετε τό Ρωμείο και τό περιφρονείτε, δέν βρίζετε λόγια νά ξεψάσετε τήν προσωπικότητα τού δανού μούισου και νά κλαίτε τήν κακή μοίρα του πού τόν έρριξε νά Κί βερνήση τέτοιο τόπο! Δέν μ'ως άφίνετε και σεις στο χάλι μας!

Όταν ήλθα στη Γερμανία πρώτο μου σκοπό είχα νά μάθω γερμανικά γιά νά ξαναμεταφράσω τό Φάουστ. Άλλά γιά νά μάθω γερμανικά κανείς πρέπει νά μιλή με γερμανούς και οι γερμανοί είναι άπροσπέλαστοι, γιατί έχη καθέννας τή δουλειά του. Άν ήμουν Geschäftsmann θά εύρισκα βέβαια εύκολα ανθρώπους πού θά είχαν ένδιαφέρον νά με πλησιάζουν, αλλά με ένα ψωριάρη ρωμιό γραφιά πούδς έχη όρεξι νά κάνη κουβέντα!

Γι' αυτό σκέπτομαι κ' έγώ σέ πρώτη χρηματική εύκαιρία νά πάω στο Παρίσι άν δέν γυρίσω στην Ελλάδα, όπου όπως είναι τά πράγματα δέν έχω τί νά κάνω κατά τό παρόν.

Στη μητέρα σου παρακαλώ τούς χαιρετισμούς όλων μας.

Σέ φιλώ άδελφικά
Κώστας

22

Βερολίνον 4 Μαΐου 07.

Άγαπητέ Κάρολε!

Πρό ήμερών έδωσα τά χειρόγραφα τού λεξικού

σου στο έκδοτ. κατίστημα. Δὲν μπόρεσα ὅμως νὰ δῶ τὸν κ. Mohr, διότι δὲν ἦταν ἐκεῖ καὶ τώρα ἔμαθα ὅτι λείπει. Ἐκύτταξα μέχρι τέλους τοῦ F καὶ σοῦ στέλλω τὴς παρατηρήσεις μου. Ἦμουν πολὺ ἀπασχολημένος καὶ τώρα κατορθώνω νὰ σοῦ τὲς στείλω!

Αὔριον λέμε νὰ φύγωμε γιὰ τὴ Φιλανδία ἀπ' ὅπου θὰ γυρίσωμε στὲς 20 Ἰουλίου. Φεύγωμε ἐκτίκτως κατόπιν τηλεγραφήματος ὅτι μᾶς περιμένει ἡ ἀδελφὴ τῆς γυναικός μου στὴ Στοκχόλμη μὲ τὴν ὁμοία θὰ γυρίσωμε μαζί ἐδῶ καὶ ἔλπίζω νὰ εἶσαι στὴ Λειψία πού θὰ ἔλθωμε. Ἄν ζήσωμε ἐννοεῖται.

Ντρεκόμεθα πού δὲν κατορθώσαμε νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὴν ἀρρεβωνιαστικὴ σου. Εἶναι φυσικὸ νὰ μᾶς παρεξήγησε ὅπως καὶ σύ. Μὰ κάποτε ἔρχονται τὰ πράγματα τόσο ἀνάποδα πού καὶ ὁ ἴδιος δὲν τὸ καταλαβαίνει κανεὶς. Κ' ἐγὼ δὲν ξέρω πῶς ἔπερασαν αὐτοὶ οἱ δυὸ τελευταῖοι μῆνες. Ἐλογάριαζα καὶ ἔσπευδα νὰ τελειώσω κάτι πού γράφω καὶ τώρα τὸ ἀφίνω στὴ μέση γιὰ νὰ μείνη ἕως διὰ παντός. Ὅλη ἡ ἀδιαθεσία τοῦ κόσμου μ' ἐφοριώθη κ' ἐμὲ καὶ τοὺς δικούς μου αὐτῶν τῶν καιρῶν.

Ἄν θέλῃς νὰ μὲ ἐνθυμηθῆς στὸ μεταξὺ ἡ διεύθυνσίς μου εἶναι: Fri. Käggnan—(A. B. Finlandia Kelsingfors.

Τὰ σέβη μου παρακαλῶ, στὴ μητέρα σου.

Σὲ φιλῶ
Κώστας

23

Schöneberg, 24 XI 07.

Ἀγαπητὴ Κάθλε!

Αὐτὴ τὴ στιγμή ἐχώρισα μ' ἐκεῖνον πού ζητοῦσα νὰ μάθω τίποτε γιὰ τὴν ὑπόθεσί σου. Ἐμαθα λοιπὸν τὰ ἑξῆς: ὅτι

Ὁ Σαγιαξῆς ἦτον ὑπότροφος τῆς ἑλλ. κυβέρνησις 3 χρόνια καὶ ὅτι πιά τοῦ κόπηκε καὶ ὁ λουφὲς κ' ἴσως τὰ στρήψη μὲ τοὺς ρουμάνους.

Ὅτι εἶναι ἀνίκανος γιὰ κάθε ἐργασία.

Ὅτι αὐτὸς σοῦ ἀνακάιψε τὸ πρᾶγμα μὲ τὸν Ραγκαβῆ, ὁ ὁποῖος τὸν θεωρεῖ κατάλληλο γιὰτὶ εἶναι καλλιγράφος!!!

Ὅτι πρὶν εἶχατε συμφωνία νὰ κίμετε σὺ καὶ ὁ Σαγιαξῆς σεμινάρι δικό σας.

Ὅτι ὁ Ραγκαβῆς ἔχει ἐναντίον σου ἑξαιτίας τοῦ βιβλίου σου Νεοελλ. φιλολογία πού μιλεῖς ὅλο γιὰ Σολωμὸ καὶ Παλαμᾶ μονάχα!

Ὁ φίλος μου νομίζει ὅτι δὲν θὰ μπορέση νὰ βοηθήσῃ τὸ Σαγιαξῆ. Ἄν ὅμως μπορεῖ νὰ βαρύνῃ ἡ ἐναντίον σου γνώμη του δὲν τὸ ξέρει.

Ἐπίσης ἔμαθα ὅτι ὁ Ραγκαβῆς γιὰ τὸ ἐδῶ σεμινάρι ὑποστήριξε τὸν Κυριακὸ καὶ ὄχι τὸν Καλλιτορνάκη, ὁ ὁποῖος ὅμως τὰ κατάφερε μὲ τὸν πρόγνηπα

Γεώργιον, Διάδοχον τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Σάξ Μάινιγεν.

Ἐννοεῖται πῶς ὅλ' αὐτὰ τὰ ἔμαθα ὑποκρινόμενες πῶς δὲν ξέρω τίποτε ἀπὸ σένα. Καὶ σὺ μὴν κάμῃς λόγο γιὰ ὅσα σοῦ γράφω περὶ Σαγιαξῆ.

Ὁ φίλος μου αὐτὸς ἂν καὶ φίλος τοῦ Σαγιαξῆ, ἐν τούτοις ἐνδιαφέρεται γιὰ σένα, ἐκτιμώντας τὴν ἐργασίαν σου. Βλέπεις πῶς δὲν εἴμαστε ὅλοι οἱ Ἕλληνες διαφθορμένοι καὶ ἄτιμοι ὅπως θαροῦν οἱ πατριῶτες σου καὶ εἶπε ἄλλοτε ὁ μεγάλος σας ὑπεράνθρωπος Μπίσμαρκ.

Μαζὶ μὲ αὐτὰ ἔρχομαι νὰ σοῦ ἀναγγέλω δυσάρεστη εἶδησι. Εἶδα στὴν «Ἐστία» πῶς ὁ Καραβίτσας πηγαίνει σὺ οὐδὲ σιδηροδρ. σταθμὸ γκρεμίσθηκε ἀπὸ τὸ ἀμάξι καὶ χτύπησε γερά. Ἡ «Ἐστία» βεβαιώνει ὅτι δὲν τρέχει σοβαρὸ κίνδυνο ἀπὸ τὰ τραυματίαν σου. Ἐγραψα ἀπὸ χθὲς ζητώντας πληροφορίας. Εἴμαστε ὅλοι μας συγκινημένοι καὶ ἀνησυχιοί.

Τὸ «Νουμᾶ» πού σοῦ ζήτησα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μῆς στέν κόπο νὰ μοῦ τὸν στείλῃς. Εὐχαριστῶ μὲ πολλοὺς χαιρτισμοὺς ἀπὸ ὅλους μας.

Μένω δικός σου πάντα

Κώστας

ΓΙΑ Γ - Σ Η

Σ' ἓνα μικρὸ χωριό, στὴν ἀπόκρημνη ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Ἰ-χό, ζοῦσεν ὁ νέος κ' εὐγενὴς Γιαγγ σὴ

Ὁ πικροδύναμος καὶ μεγαλόκαρδος Βούδας τὸν προέκισε μὲ μεγάλο μυαλὸ καὶ μὲ καλὴ καρδιά. Ὁ Γιαγγ σὴ εἶχε μεγάλην ἀποθυμίαν νὰ μάθῃ τὰ μυστικά τῆς φιλοσοφίας καὶ μιὰ καλὴν ἡμέραν ἀφῆσε τὸ γενέθλιό του χωριὸν καὶ κίνησε γιὰ τὴ μεγάλη καὶ πολυάνθρωπη πόλιν τοῦ Κίτρινου ποταμοῦ.

Ἐκεῖ ζοῦσε καὶ ὁ πανίσχυρος βασιλεὺς τοῦ Οὐράνιου Κράτους, πού εἶχε ἀμέτρητα πλοῦτη χρυσὰ παλάτια χτισμένα πάνω σὲ καταπράσινα νησιά μὲ ὄριαιες λίμνες.

Μόλις σκέπαζε τὴ γῆ ἡ νύχτα, στὰ σκοτεινὰ νερά τῆς λίμνης γύριζαν ἐδῶ καὶ κεῖ στολισμένες μὲ λουλούδια θάρκες, ἐνῶ ἡ πράσινη ἀκρολιμνία φεγγοβολοῦσε ἀπὸ τὰ φανάρια

Ἀγριεὶς φωνὲς ἀπὸ ἐντόπια ὄργανα φτάνανε ὡς ἐδῶ. Ὁ λαὸς χαιρότανε βλέποντας τὴν παντοδυναμίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ βασιλεῖς του καὶ ξεχνούσε τὰ καθημερινὰ βέβαια του.

Στὴν εὐτυχισμένην αὐτὴν πόλιν βρισκότανε μεγάλη συλλογὴ ἀπὸ σπουδαία συγγράμματα καὶ πολλὰς ὁμορφῆς γυναῖκες.

Μὰ ὁ Γιαγγ σὴ ἐκρυψε τὴν καρδίαν του ἀπ' αὐτὰς. Αὐτὸν τὸν εἶχε συντρεφέψῃ ἡ νεαρὴ γυναῖκα του πάνμορφῃ γυναίκα. Σπάνια ὁμορφάδα εἶταν ἡ Δη-